

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 329

Warszawa, 12 kwietnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 oraz 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Stefana Żeromskiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Rafała Kasprzyka.

(-) Izabela Bodnar; (-) Agnieszka Buczyńska; (-) Elżbieta Burkiewicz; (-) Żaneta Cwalina-Śliwowska; (-) Sławomir Ćwik; (-) Piotr Górnikiewicz; (-) Michał Gramatyka; (-) Paulina Hennig-Kłoska; (-) Szymon Hołownia; (-) Rafał Kasprzyk; (-) Michał Kobosko; (-) Rafał Komarewicz; (-) Aleksandra Leo; (-) Adam Luboński; (-) Joanna Mucha; (-) Maja Ewa Nowak; (-) Barbara Okuła; (-) Barbara Oliwiecka; (-) Łukasz Osmalak; (-) Ryszard Petru; (-) Norbert Pietrykowski; (-) Bartosz Romowicz; (-) Ewa Schädler; (-) Marcin Skonieczka; (-) Piotr Paweł Strach; (-) Mirosław Suchoń; (-) Ewa Szymanowska; (-) Paweł Śliz; (-) Wioleta Tomczak; (-) Kamil Wnuk; (-) Paweł Zalewski; (-) Tomasz Zimoch.

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2024 r.

w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Stefana Żeromskiego

W 2025 roku przypada 100. rocznica śmierci Stefana Żeromskiego – jednego z najwybitniejszych polskich pisarzy, duchowego autorytetu polskiej inteligencji, autora opowiadań, powieści, dramatów i reportaży, które ukształtowały narodowe myślenie wielu pokoleń Polaków.

Stefan Żeromski był pisarzem przekonany o doniosłej funkcji literatury, wierzył bowiem w szczególne posłannictwo pisarza, w jego odpowiedzialność za kształtowanie losu narodu i Ojczyzny.

Bogatej twórczości literackiej Żeromskiego towarzyszyła równie intensywna działalność społeczna; uczestniczył w akcji plebiscytowej na Warmii i Mazurach, był projektodawcą Akademii Literatury Polskiej, prezesem Związku Zawodowego Literatów Polskich i polskiego oddziału PEN Clubu, a w 1918 roku stanął na czele „Rzeczypospolitej Zakopiańskiej”.

Obie te swoje aktywności, pisarską i społeczną, podporządkował dewizie zapisanej w młodzieńczym dzienniku: „Więc moja ludzkość to Polacy, mój wszechświat – to moja ziemia, a mój Bóg – to ojczyzna z tym wszystkim, co się w tym wyrazie zamyka...”.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przekonany o ogromnym znaczeniu dorobku pisarza, oddając mu hołd, ustanawia rok 2025 Rokiem Stefana Żeromskiego.

UZASADNIENIE

Stefan Żeromski urodzony w 1864 roku w Strawczyni nieopodal Kielc był jednym z najznakomitszych polskich literatów, wybitnym prozaikiem, dramatopisarzem i publicystą, pisarzem silnie angażującym się w bieg aktualnych spraw społeczno-politycznych, zabierającym głos we wszystkich istotnych dla polskiej kultury i myśli sprawach.

Żeromski podejmował w swej twórczości trudne problemy rzeczywistości społecznej, przekonany był bowiem o doniosłej funkcji literatury. Nie bez racji więc wybitny badacz polskiego romantyzmu, Józef Ujejski, nazwał go „ostatnim Wajdelotą”. Od romantyków przejął autor „Wiernej rzeki” wiarę w szczególne posłannictwo pisarza, w jego odpowiedzialność za kształtowanie losu narodu i Ojczyzny. Swe idee przekazywał konsekwentnie we wszystkich tekstach literackich, w prozie, w publicystyce, w dramatach, swobodnie przekraczając reguły gatunkowe. Swymi dziełami niósł uniwersalne, trwałe wartości. Polska suwerenna była spełnieniem marzeń bohaterów wszystkich książek Żeromskiego. Jego twórczość doczekała się licznych przekładów oraz adaptacji i ekranizacji filmowych.

Żeromski obok pracy literackiej poświęcał się również działalności społecznej. Zakładał szkoły, wygłaszał odczyty, organizował kursy dokształcające. Był inicjatorem założenia Uniwersytetu Ludowego, współpracował przy zakładaniu Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Warszawie. Był pomysłodawcą projektu Akademii Literatury, prezesem Związku Zawodowego Literatów Polskich, założycielem Straży Piśmiennictwa Polskiego i polskiego PEN Clubu. Pracował w Muzeum Narodowym Polskim w Rapperswilu, gdzie tworzył sale poświęcone Adamowi Mickiewiczowi oraz Tadeuszowi Kościuszce. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości brał aktywny udział w organizacji życia kulturalno-literackiego. Wspólnie z Janem Kasprowiczem czynnie uczestniczył w akcji plebiscytowej na Warmii i Mazurach – brał udział w spotkaniach z ludnością, napisał cykl agitacyjnych reportaży. Swym podpisem uwierzytelniał rozmaite działania publiczne. Był autorem roty ślubowania Rady Narodowej Zakopanego, której przewodniczył:

"My tutaj zgromadzeni członkowie Zarządu Organizacji (Rady) Narodowej w Zakopanem jako tymczasowa władza narodowa w Zakopanem ślubujemy wierność i przyrzekamy posłuszeństwo narodowi polskiemu oraz jego przedstawicielstwu i jedynej władzy, Rządowi Polskiemu w Warszawie."

Stefan Żeromski był laureatem licznych nagród, pretendentem do literackiej nagrody Nobla. Za zasługi na niwie literackiej od prezydenta Stanisława Wojciechowskiego otrzymał mieszkanie w Zamku Królewskim w Warszawie.

Po śmierci pisarza w listopadzie 1925 roku najwięksi polscy literaci pisali:

Skamandryci: „Aż dziw, że ze śmiercią jednego człowieka mogło się w Polsce nagle stać tak ciężko i ciemno. Umarł największy bodaj pisarz współczesnej Europy (...) Uczył nas jak należy dźwigać do nieba wielkie domy święte, dawał nam żywy wzór niezmordowanej świeżości odczuwania, nieustępliwej walki o sprawiedliwość (...) Był to ktoś wielki, ostatni z roku wieszczów, i nie ma dziś rąk, które by sięgnąć mogły po osierocone insygnia jego władzy.”

Tadeusz Boy-Żeleński: „Każda pospólna sprawa znajdowała w nim oddźwięk; jakakolwiek się lęgała inicjatywa, można było być pewnym, że Żeromski jest przy jej narodzinach (...) tak przywykliśmy, że on jest sercem, myślą, sumieniem narodu, iż śmierć jego to na żywym ciele rana (...) ale na całym obszarze Polski nie ma nikogo, kto by mógł zająć miejsce osierocone przez Żeromskiego. On był jedyny i w pewnym sensie – ostatni.”

Maria Dąbrowska: „Wiedzieliśmy, że nie istnieje w nas ani jedno poruszenie duszy, którego Żeromski nie potrafiłby zamknąć w swoje samoistne słowo (...)”

Stefan Kołaczkowski: „Twórczość Żeromskiego była tak zrośnięta z życiem narodu, że nazywano ją i pisarza sercem Polski.”

Do wniosku o uhonorowanie przez Sejm roku 2025 Rokiem Stefana Żeromskiego dołączyło wielu obywateli i środowisk, m.in. „Żeromszczacy” Stowarzyszenie absolwentów I LO w Kielcach imienia S Żeromskiego, które obchodzić będzie wtedy 300 lecie swojego istnienia.

Wnioskodawcy projektu uchwały są przekonani, że Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, doceniając dorobek Stefana Żeromskiego i oddając hołd jego dokonaniom artystycznym, ustanowi rok 2025 Rokiem Stefana Żeromskiego.